

УДК 343.14

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2021.03.40>

МІСЦЕ ДОКАЗУВАННЯ В МЕХАНІЗМІ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ ПРО КОРУПЦІЙНІ ЗЛОЧИНИ

Шахворост А.О.,*здобувач третього рівня вищої освіти кафедри кримінального процесу та криміналістики
Університету державної фіскальної служби України***Кузьменко О.В. ,***к.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики
Університету державної фіскальної служби України
<https://orcid.org/0000-0002-6117-523X>*

Шахворост А.О., Кузьменко О.В. Місце доказування в механізмі розслідування кримінальних проваджень про корупційні злочини.

В статті проведено наукове дослідження місця доказування в механізмі розслідування кримінальних проваджень про корупційні злочини; визначено сутність категорії «доказування», встановлено її характерні риси. Категорія «доказування» знаходить свої витоки у філософії, в ній вона відображає одну з універсальних форм осягнення світу, і з неї ж вона була згодом запозичена юридичною наукою. На відміну від філософії з її абстракціями, в юридичній науці категорія «доказування» уособлює відокремлені, приватні відносини, пов'язані з окремою, конкретною сферою діяльності.

В ході дослідження встановлено, що доказування при розслідуванні кримінальних проваджень про корупційні злочини – це діяльність зі збирання, перевірки та оцінки доказів для встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження про корупційні злочини. Збирання, перевірка та оцінка доказів – це елементи єдиного процесу, який ґрунтується на єдиній методиці, але при цьому вони спрямовані на різні підцілі при встановленні обставин, що мають значення для кримінального провадження, що і є основою їх виділення в якості відокремлених елементів. Збирання доказів – це винятково практична діяльність, яка полягає у здійсненні суб'єктами доказування пізнавальних і посвідчувальних дій, з метою отримання нових доказів. Способи збирання доказів можуть бути класифіковані за суб'єктною ознакою (характерні для сторони обвинувачення і характерні для сторони захисту) та за активністю проведення (активні і пасивні). Перевірка доказів здійснюється суб'єктами доказування, від яких залежить прийняття процесуальних рішень у кримінальному провадженні, шляхом порівнян-

ня та зіставлення отриманих доказів з уже наявними у провадженні доказами, у вивченні змісту доказів; мета – визначення їх достовірності, усунення сумнівів та протиріч, прогалин у доказовій інформації. Оцінка доказів – це виключно розумова діяльність, спрямована на оцінювання доказів з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупності зібраних доказів – достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення.

Ключові слова: доказування, докази, кримінальне провадження, корупція, корупційні злочини, збирання доказів, оцінка доказів, перевірка доказів.

Shakhvorost A.A., Kuzmenko O.V. Place of evidence in the mechanism of investigation of criminal proceedings about corruption crimes.

The article conducts a scientific study of the place of evidence in the mechanism of investigation of criminal proceedings on corruption crimes; the essence of the category of «proof» is determined, its characteristic features are established. The category of «proof» finds its origins in philosophy, in it it reflects one of the universal forms of comprehension of the world, and from it it was later borrowed from legal science. Unlike philosophy with its abstractions, in jurisprudence the category of «evidence» represents a separate, private relationship related to a particular, specific field of activity.

The study found that evidence in corruption investigations is the collection, verification, and evaluation of evidence to establish circumstances relevant to corruption offenses. Collection, verification and evaluation of evidence are elements of a single process based on a single methodology, but they are aimed at different sub-objectives in establishing circumstances relevant to criminal proceedings, which is the

basis for their separation as separate elements. Gathering evidence is a purely practical activity, which consists in the subjects of proof of cognitive and evidentiary actions, in order to obtain new evidence. Methods of gathering evidence can be classified by subject (characteristic of the prosecution and characteristic of the defense) and by activity (active and passive). Verification of evidence is carried out by the subjects of evidence, which depend on the adoption of procedural decisions in criminal proceedings, by comparing and comparing the evidence with existing evidence in the proceedings, in the study of the content of evidence; purpose - to determine their reliability, eliminate doubts and contradictions, gaps in the evidence. Evaluation of evidence is a purely mental activity aimed at assessing the evidence in terms of relevance, admissibility, reliability, and the totality of the evidence collected - the sufficiency and interrelationship for the relevant procedural decision.

Key words: evidence, evidence, criminal proceedings, corruption, corruption crimes, gathering of evidence, evaluation of evidence, verification of evidence

Постановка проблеми. Доказування є зосередженням кримінальної процесуальної діяльності в механізмі розслідування кримінальних проваджень про корупційні злочини. Воно врегульовано нормами кримінального процесуального права і є самостійною частиною пізнання у кримінальному провадженні в цілому. Сама категорія «доказування» належить до переліку основних, базових у доказовому праві і теорії доказів. Дана обставина обумовлює наявність у науковій літературі величезної кількості суперечливих думок, висловлених з цього приводу.

Доказування в механізмі розслідування кримінальних проваджень, зміст обставин, що входять до нього, а також їх значення у криміналістичних дослідженнях були предметом уваги у працях Ю.І. Азарова, Р.С. Белкіна, А.Р. Белкіна, А.Н. Васильєва, Л.М. Карнеєвої, О.С. Коблікова, О.М. Ларіна, О.В. Левченко, П.А. Лупінської, М.М. Михеєнко, В.О. Попелюшко, М.С. Строговича, В.М. Тертишника, І.Я. Фойницького та ін. Але незважаючи на низку сформульованих принципово важливих положень у працях названих вчених, залишається ряд дискусійних питань. Зокрема, існує кілька підходів до формулювання категорії «доказування» та його сутності. До того ж, не вироблено однозначної позиції стосовно місця доказування в механізмі розслідування кримінальних проваджень про корупційні злочини.

Виклад основного матеріалу. Одними з перших дати трактування категорії «доказування» відносно кримінального процесу нама-

галися ще дореволюційні правознавці. Так, І.Я. Фойницький відзначав, що будь-який доказ зводиться до силогізму, ... центральну частину його становить великий посил, і сила самого виводу обумовлюється його істинністю, точністю малого посилу і правильністю виводу за умови подальшої об'єктивної перевірки висновку [1, с. 168]. Даний посил об'єднав між собою вчених, які вбачають у доказуванні процес отримання інформації, яка є значущою для розслідування кримінального провадження. Зазначену позицію в основі своїх визначень категорії «доказування» використовували: В.Д. Арсен'єв, Р.С. Белкін, Ц.М. Каз, В.Я. Колдін, В.М. Савицький, М.Л. Якуб та ін. Всіх їх ми віднесли до першої групи.

До другої групи нами були віднесені вчені (С.І. Вікторський, Р.Г. Домбровський, М.В. Духівський, С.В. Курильов, М.М. Розін, М.С. Строгович, М.О. Чельцов і ін.), які представляють кримінальне процесуальне доказування як оперування доказами. Так, М.С. Строгович зазначав, що доказування – це встановлення за допомогою доказів усіх фактів, обставин, що мають значення для вирішення кримінальної справи... Іншими словами, доказування – це користування доказами для з'ясування обставин кримінальної справи [2, с. 295].

Третя група авторів у своїх працях відштовхується від того, що доказуванням є діяльність зі збирання, закріплення та оцінки фактичних даних, необхідних для встановлення істини у кримінальній справі та вирішення завдань кримінального судочинства (Ю.А. Комісарчук, О.М. Ларін, В.Т. Нор, О.Р. Ратінов, Н.А. Якубович та ін.). Також до цієї групи нами були віднесені ті вчені, які в своїх трактуваннях підмінюють «встановлення істини» «встановленням обставин, що підлягають доказуванню». Так, на думку П.А. Лупінської доказування – це регульована законом діяльність, яка полягає у збиранні, перевірці та оцінці доказів з метою встановлення обставин, що підлягають доказуванню у кримінальній справі за КПК [3, с. 243].

У науковій літературі існують й інші трактування категорії «доказування», які в цілому запозичують основу вже зазначених нами позицій вчених із авторськими змінами і доробками.

Дослідження позицій вчених щодо категорії «доказування» дозволяє виділити її основні специфічні риси, які ми також можемо віднести і до доказування при розслідуванні кримінальних проваджень про корупційні злочини:

1) специфічність предмета доказування. Сукупність доказуваних у справі обставин утворює предмет доказування. Перелік даних обставин наведений у ст. 91 КПК України, він повною мірою відображає предмет доказування щодо кримінальних проваджень про корупційні злочини;

2) структура процесу і джерела доказування. В КПК України прописані не тільки структура процесу доказування, а саме процес їх збирання, перевірки та оцінки доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження (ч. 2 ст. 91 КПК України), а також встановлені процесуальні джерела доказів, якими є показання, речові докази, документи, висновки експертів (ч. 2 ст. 84 КПК України);

3) спеціальні суб'єкти доказування на яких законом покладено обов'язок щодо збирання, перевірки та оцінки доказів, а також інші особи, які вправі брати участь в такій діяльності.

Процес доказування при розслідуванні кримінальних проваджень про корупційні злочини можна представити у вигляді взаємопов'язаного механізму практичної і розумової діяльності суб'єктів доказування, проведеного у встановленій законом процесуальній формі, спрямованого на збирання, перевірку та оцінку доказів. Зазначена структура повною мірою дозволяє охарактеризувати складну систему діяльності суб'єктів доказування, продемонструвати кримінальні процесуальні відносини, які виникають у цьому процесі на всіх етапах встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження про корупційні злочини.

Проаналізувавши представлені в науковій літературі трактування категорії «доказування» можна прийти до висновку, що їх відмінності багато в чому обумовлюються тим, якій стороні у них більше приділяється уваги: змістовній чи структурній. На законодавчому рівні структура процесу доказування представлена в ч. 2 ст. 91 КПК України, вона складається з наступних структурних елементів: збирання, перевірка та оцінка доказів. Така структура дозволяє з достатньою ретельністю і детальністю охарактеризувати складну систему діяльності суб'єктів доказування, продемонструвати кримінальні процесуальні відносини, які виникають у цьому процесі на всіх етапах встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження про корупційні злочини. Як ми бачимо, вітчизняний законодавець також вказав і мету доказування, яка полягає не у встановленні істини, а у встановленні обставин, що мають значення для кримінального провадження. У зазначеному законодавчому визначенні можна побачити сферу поширення доказування по кримінальних провадженнях, яка безпосередньо відноситься до предмету криміналістики. У зв'язку з цим доказування по кримінальних провадженнях обмежується сферою пізнання криміналістики, її відображенням об'єктивної дійсності. З огляду на дану обставину і специфіку нашого дослідження необхідно підкреслити, що місце доказування в механізмі розслідування

кримінальних проваджень про корупційні злочини полягає в збиранні, перевірці та оцінці доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження про корупційні злочини. Акцентуємо увагу на тому, що збирання, перевірка та оцінка доказів – це елементи єдиного процесу, який ґрунтується на єдиній методиці, але при цьому вони спрямовані на різні підцілі, при встановленні обставин, що мають значення для кримінального провадження, які і є основою їх виділення в якості відокремлених елементів.

Збирання доказів про корупційні злочини починається з їх виявлення, що включає в себе пошук, виявлення, звернення уваги на фактичні дані, які можуть встановлювати наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження, аналіз уже наявних відомостей про корупційний злочин з метою подальшого встановлення місць пошуку і виявлення фактичних даних. У науковій літературі неодноразово зазначалося, що збирання доказів – це двонаправлений процес, що включає в себе практичну і розумову складові. Практична складова складається з фізичних дій щодо пошуку доказів, а розумова – із розумових. Ми дотримуємося іншої позиції. Оскільки розумова діяльність фактично супроводжує будь-який прояв активності суб'єктів доказування, необхідно враховувати ту роль, яка їй відводиться у збиранні, перевірці та оцінці доказів. При збиранні доказів розумова складова є другорядною, включення її нарівні з практичною (до збирання доказів на законодавчому рівні), призведе до поєднання одного з оцінкою доказів, як виключно розумовою діяльністю, що виражається у внутрішньому переконанні суб'єкта доказування.

Таким чином, на нашу думку, збирання доказів – це виключно практична діяльність, спрямована на отримання нових доказів. Тісний взаємозв'язок збирання доказів з їх перевіркою та оцінкою полягає в тому, що суб'єкт доказування при збиранні доказів, розслідуючи кримінальне провадження про корупційні злочини може використовувати вже раніше зібрані, перевірені й оцінені докази. У широкому розумінні це може проявлятися в тих випадках, коли при розслідуванні одного злочину виявляються фактичні дані, що свідчать про вчинення іншого, корупційного злочину [4]. У вузькому розумінні – на підставі показань будь-якого учасника кримінального провадження суб'єкт доказування здійснює виїмку документів; на підставі показань потерпілого проводить між ним та обвинуваченим одночасний допит і т.д.

Вітчизняним законодавцем у ст. 93 КПК України встановлено повний перелік способів збирання доказів. Сторона обвинувачення

здійснює збирання доказів шляхом проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, проведення інших процесуальних дій, передбачених КПК України. Сторона захисту, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, здійснює збирання доказів шляхом витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, копій документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок; ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, а також шляхом здійснення інших дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів. Сторона захисту, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження не мають права здійснювати збирання доказів шляхом проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій проте можуть виступати їх ініціаторами шляхом подання слідчому, прокурору відповідних клопотань.

Способи збору доказів можуть бути класифіковані за суб'єктною ознакою (характерні для сторони обвинувачення і характерні для сторони захисту); за активністю проведення (активні і пасивні). До активних відносяться всі способи збирання, які сторона ініціює та здійснює самотужки, до пасивних – усі ті, які здійснює інша сторона кримінального провадження, незалежно від того, хто був їх ініціатором.

Найважливішою стадією збирання доказів при розслідуванні кримінальних проваджень про корупційні злочини є їх закріплення або фіксація. Фіксація доказів виступає завершальною стадією збирання доказів. Вона уособлює посвідчувальну діяльність суб'єкта доказування, що регламентована законом, як у плані процесуальної форми фіксації, так і її процесуального порядку. Фіксація доказів – це система дій суб'єкта доказування з посвідчення відомостей, які мають значення для справи, умов, засобів та способів їх виявлення і вилучення, здійснювана в установленому законом порядку [5, с. 53-54]. Без фіксації доказів, без дотримання її процесуальної форми, встановленої на законодавчому рівні, та процесуального порядку неможливо буде встановити обставини, що мають значення для кримінального провадження про корупційні злочини.

У науковій літературі існує позиція, згідно з якою фіксацію доказів необхідно виділити в

якості самостійного структурного елементу доказування. Її послідовники в якості аргументів:

- по-перше, оперують таким поняттям, як «успішність фіксації», без якої кінцеві результати доказування будуть вельми сумнівними і не будуть прийняті судом в цілому;

- по-друге, підкреслюють відмінності в діяльності, які характеризують збирання доказів (пізнавальна діяльність) та їх фіксацію (посвідчувальна діяльність).

Крім того, деякі автори наголошують на тому, що способи збирання доказів передбачені в ст. 93 КПК України, тоді як форми і методи фіксації знайшли своє відображення в ст.ст. 103-104 КПК України, що виступає аргументом на користь того, що збирання та закріплення доказів є самостійними елементами доказування. На нашу думку, найбільш доцільним є підхід, який не відокремлює фіксації доказів від збирання доказів, оскільки в доказуванні пізнавальна діяльність фактично невіддільна від посвідчувальної, що дозволяє говорити про пізнавально-посвідчувальну діяльність суб'єктів доказування.

Наступним структурним елементом доказування при розслідуванні кримінальних проваджень про корупційні злочини є перевірка доказів. Перевірку доказів здійснює слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд, від яких залежить прийняття процесуальних рішень. Суть перевірки полягає в порівнянні отриманих доказів з уже наявними у провадженні доказами, у вивченні змісту доказів; мета – у визначенні їх достовірності, усуненні сумнівів та протиріч, прогалин у доказовій інформації. У разі неможливості усунення сумнівів, протиріч, прогалин, суб'єкт доказування встановлює доказ, який не узгоджується з іншими, та перевіряє його шляхом збирання нових доказів. При розслідуванні кримінальних проваджень про корупційні злочини докази зазвичай перевіряються шляхом проведення нових чи додаткових слідчих (розшукових) дій, насамперед – з одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб для з'ясування причин розбіжностей у їхніх показаннях (ч. 9 ст. 224 КПК) та проведення експертизи (ст. 242 КПК), рідше за допомогою проведення слідчого експерименту (ст. 240 КПК) та шляхом проведення нових чи додаткових негласних слідчих (розшукових) дій.

Суттєвим недоліком чинного Кримінального процесуального кодексу України є те, що він не містить окремої статті, яка б регламентувала перевірку доказів, її цілі, вказувала б, ким і за допомогою яких способів вона проводиться. Позиція вітчизняного законодавця вже призвела до того, що одні вчені, займаючись проблематикою доказування, при характеристиці перевірки намагаються не акцентувати увагу на

її цілях; інші – звертаючи увагу на нормативне закріплення прийомів розумової діяльності суб'єктів доказування, в ході перевірки доказів змішують перевірку й оцінку, оскільки зазначені прийоми характерні, більшою мірою, для оцінки доказів.

Нарівні зі збиранням та перевіркою, важлива роль відводиться й оцінці доказів при розслідуванні кримінальних проваджень про корупційні злочини, що знаходиться в нерозривному зв'язку з уже проаналізованими нами елементами. На відміну від збирання та перевірки, оцінка доказів не містить практичних дій, вона здійснюється тільки логічним, розумовим шляхом.

КПК України закріплює принцип вільної оцінки доказів, зміст якого полягає в тому, що ніякі докази для слідчого, прокурора, слідчого судді, суду не мають наперед встановленої сили. В Конституції України цей принцип відображений в ч. 3 ст. 62, згідно якої обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь. Виходячи з принципу вільної оцінки доказів, КПК України не визначає, якими конкретно доказами встановлюються ті чи інші обставини, не встановлює необхідну їх кількість для висновку й обґрунтування рішення по справі, не вказує на переваги одних доказів перед іншими. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом, оцінюють кожний доказ з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення (ч. 1 ст. 94 КПК України).

Кожен доказ підлягає оцінці з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів – з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення. Належність – це внутрішня властивість доказів, що визначає придатність відомостей, які містяться в доказі, до встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження. Належність характеризує відомості, які містяться в доказі, об'єктивно, незалежно від норм КПК України, які дана об'єктивна властивість лише опосередковує. Допустимість доказу визначається дотриманням норм КПК України при формуванні доказу: встановлення кола джерел фактичних даних, правил їх отримання, належних суб'єктів доказування і т.д. Вірогідним є доказ, який забезпечує істинне знання про факти об'єктив-

ної дійсності, гарантує досягнення об'єктивної істини.

Провівши оцінку вже наявної сукупності доказів на відповідність зазначеним критеріям, суб'єкти доказування керуючись внутрішнім переконанням повинні вирішити, чи цих доказів достатньо для прийняття відповідного процесуального рішення, чи взаємодоповнюють ці докази один одного, чи відсутні між ними будь-які неузгодженості чи суперечності, чи достатньо таких доказів для обґрунтування єдино можливого висновку який став ціллю (об'єктом) доказування та прийняття відповідного процесуального рішення, а також чи достатньо цих доказів для спростування інших висновку, які найбільш подібні до того, який став підставою для процесуального рішення, а також протилежного висновку тому, що був зроблений. Відсутність певної сукупності доказів виключає можливість здійснювати їх оцінку з точки зору достатності, а одного доказу за відсутності будь-яких інших, які б могли його доповнити, підтвердити, або спростувати, недостатньо для обґрунтування певного правового висновку та як наслідок прийняття процесуального рішення. Тобто яким би один доказ переконливим не був, він не може бути єдиною підставою для прийняття процесуального рішення [6, с. 114]. Здійснюючи оцінку доказів за своїм внутрішнім переконанням, кожен наступний суб'єкт доказування здійснює цю оцінку заново. Дана обставина дозволяє нам погодитися з визначенням. А.В. Каліновської згідно якого оцінкою доказів є здійснювана безперервно, тобто протягом усього процесу доказування, в логічних формах розумова діяльність слідчого, прокурора, слідчого судді, яка полягає в тому, що ці учасники кримінального провадження, керуючись законом, розглядають за своїм внутрішнім переконанням кожний доказ окремо та всю сукупність доказів взагалі, визначаючи їх належність, допустимість і достовірність, а сукупність зібраних доказів – з погляду достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення. Вони висувають необхідні слідчі (судові) версії, вирішують, чи підтверджуються вони, встановлюють, чи є підстави для прийняття процесуальних рішень і проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, доходять висновку про доказуваність або недоказуваність окремих обставин і кримінального правопорушення в цілому із наведенням аналізу доказів у відповідних процесуальних рішеннях [7, с. 327]. Як ми бачимо, оцінка доказів позиціонується в об'єктивній дійсності як єдиний розумовий процес, в рамках якого в результаті умовиводу з одного або декількох

суджень суб'єктом доказування виводиться нове судження.

Слід зазначити, що поділ доказування на розглянуті нами вище елементи носить винятково умовний характер, оскільки в практичній діяльності збирання, перевірка і оцінка доказів при розслідуванні кримінальних проваджень (у тому числі тих, які стосуються корупційних злочинів) тісно взаємопов'язані між собою і часто накладаються один на одного.

Висновки. Аналіз методології доказування та визначення її місця в механізмі розслідування кримінальних проваджень про корупційні злочини дозволяє нам сформулювати наступні висновки:

1. Доказування має глибоку природу, оскільки суб'єкт доказування на основі отриманих фактичних даних не лише аналізує й обґрунтовує ті чи інші обставини, але й робить припущення, формулює версії і фактично здобуває нові знання. Доказування при розслідуванні кримінальних проваджень про корупційні злочини – це діяльність зі збирання, перевірки та оцінки доказів для встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження про корупційні злочини. Збирання, перевірка та оцінка доказів – це елементи єдиного процесу, який ґрунтується на єдиній методиці, але при цьому вони спрямовані на різні підцілі при встановленні обставин, що мають значення для кримінального провадження, що і є основою їх виділення в якості відокремлених елементів.
2. Збирання доказів – це винятково практична діяльність, яка полягає у здійсненні суб'єктами доказування пізнавальних і посвідчувальних дій, з метою отримання нових доказів. Способи збирання доказів можуть бути класифіковані за суб'єктною ознакою (характерні для сторони обвинувачення і характерні для сторони захисту) та за активністю проведення (активні і пасивні).
3. Перевірка доказів здійснюється суб'єктами доказування, від яких залежить прийняття процесуальних рішень у кримінальному провадженні, шляхом порівняння та зіставлення отриманих доказів з уже наявними у провадженні доказами, у вивченні змісту до-
- казів; мета – визначення їх достовірності, усунення сумнівів та протиріч, прогалин у доказовій інформації.
4. Оцінка доказів – це виключно розумова діяльність, спрямована на оцінювання доказів з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупності зібраних доказів – достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Фоницкий И. Я. Курс уголовного судопроизводства. Т. 2. / под ред. А. В. Смирнова. СПб.: Альфа, 1996. 607 с.
2. Курс советского уголовного процесса. Т. 1. М.: Издательство «Наука», 1968. 468 с.
3. Лупинская П. А. Понятие доказывания. Уголовно-процессуальное право Российской Федерации. М.: Изд-во Юристъ, 2003. 797 с.
4. Габрелян А. Ю. Напрями підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів щодо протидії економічній злочинності. *Коллективна наукова монографія «Державне управління та адміністрування, сфера обслуговування, економіка та міжнародні відносини як рушійні сили економічного зростання держав XXI століття»*. Видання 2. Вінниця, 2021-2022. С. 2–18.
5. Левченко О. В. Система средств познавательной деятельности в доказывании по уголовным делам и её совершенствование: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Краснодар, 2004. 418 с.
6. Шульгін С. Достатність доказів як підстава прийняття процесуальних рішень слідчим та прокурором. *Право та державне управління*, 2019. № 2 (35). Т. 2. С. 109–116.
7. Каліновська А. Оцінка доказів у кримінальному провадженні на стадії досудового розслідування. *Підприємство, господарство і право*, 2019. № 11. С. 323–328.
8. Габрелян А. Ю. Недоліки законопроекту № 3139 «Про регулювання проституції та діяльності секс-закладів». *Верховенство Права*, 2020. № 1. С. 36–43.
9. Габрелян А. Ю. Об'єкт правопорушення передбаченого ст. 181-1 КУпАП «Заняття проституцією». *Journal «ScienceRise: Juridical Science»*, 2020. № 3 (13). С. 27–33.